

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen
celo leto K 24—
pol leta 12—
četrt leta 6—
na mesec 2—

v upravnistvu prejemati:
celo leto K 22—
pol leta 11—
četrt leta 5-50
na mesec 1-90

Izbuja vsak dan zvečer izvenredni modelje in prazniki.

Inserati veljajo: peterostopna peti vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru. Upravnistvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posebna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira.

Narodna tiskarna telefon št. 88.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:
celo leto K 25—
pol leta 13—
četrt leta 6-50
na mesec 2-30

za Nemčijo:
celo leto K 28—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto K 30—

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Kraljeva ulica št. 5, (v pritličju levo), telefon št. 34.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži za odgovor dopisnica ali znak. Upravnistvo: Kraljeva ulica št. 5, (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 88.

Proti klerikalni strahovladi

Mnogo let sem so bili klerikali in Nemci tesno zvezani. Drug drugemu so izkazovali vse mogoče in nemogoče usluge, drug drugemu so utrjevali stališče. Nemci so dali klerikalnem v roke deželni zbor in deželni odbor in deželni šolski svet, klerikali so dali Nemcem en mandat za državni zbor, deželnega šolskega nadzornika za nemško šolstvo, nemško gimnazijo in ohranili so jim deset mandatov za deželni zbor. Najlepša sloga je vladala med njimi.

Zdaj naenkrat pa je nastal med dobrima zaveznikoma razkol. Ne iz narodnostnih nagibov. V narodnostnem oziru so klerikali vedno popustljivi. Pripravljeni so na vsako izdajstvo, če jim le kaj nese in zaradi nacionalnih vprašanj bi med njimi in med nemškimi veleposestniki nikoli ne nastala navzkrižja.

Pač pa je sedaj nastalo nasprotje vsled tega, ker so začeli klerikali delati zakone, ki ne pomenijo nič več in nič manj, kakor nekako ekspropiiranje privatnega imetja. Pri teh zakonih je novi občinski red in občinski volilni red. Po tem zakonu bodo v prihodnje eni vse plačevali, drugi pa bodo s tem denarjem počenjali, kar bodo hoteli. Tisti, ki ne bo plačeval, ne bo imel nobenih pravic, tisti, ki ne bo ničesar plačeval, pa bo imel vse pravice. Taki, ki nič nimajo in nič ne plačujejo, bodo počenjali z denarjem tistih, ki kaj imajo in ki vse plačujejo, kar bodo hoteli! To je bistvo novega občinskega reda in novega občinskega volilnega reda. Kakor naprednjaki, tako seveda tudi veleposestniki s tem niso zadovoljni, saj bodo morali vse plačevati. Zdaj je pa prišel še novi cestni zakon, ki ima ravno tako tendenco in ki je, kakor smo že opetovano rekli, pravi atentat na mestne žepce.

To je pripravilo veleposestnike do tega, da so v znak protesta zoper novi cestni zakon zapustili deželni zbor in da se nečejo udeleževati razprav o tem nezasišnem zakonu. Eksodus je sploh najhujše orožje, ki ga morejo veleposestniki uporabiti in naravno je vsled tega, da je ta njihov korak provzročil občno pozornost.

Eksodus veleposestnikov je vse-kako značilen protest zoper strahovlavo, ki so jo klerikali etabrirali na Kranjskem.

Se predno se je sešel deželni zbor, se je v slovenskih listih sprožilo in pretresalo vprašanje, ali naj se napredni poslanci sploh udeležujejo posvetovanj deželnega zbora, ali pa naj se oprimejo najskrajnejšega sredstva in naj v znak protesta proti klerikalni strahovladi zapuste deželni zbor. Ta uvaževanja so menda dala nemškimi listom sedaj povod, da računajo z eventualnostjo, da bodo tudi napredni poslanci zapustili deželni zbor. Slišati je celo mnenje, da bi v tem slučaju prišlo do razpusta deželnega zbora.

Kakor je bilo v našem listu že pojasneno, stoji narodno-napredni poslanci na stališču, da bi klerikalcem sedaj samo uslugo izkazali, če bi jih pustili gospodariti brez kontrole, zlasti dokler imajo klerikali šefa deželne vlade tako popolnoma na svoji strani, kakor bar. Schwarza. Napredni poslanci ne bodo zapustili deželnega zbora, nego se bodo v zbornici sami borili zoper klerikalno strahovlavo, kolikor bo v njih moč. Če je veleposestnikom na tem, da se stare klerikalna strahovlada, naj to poskusijo v zbornici.

Slovenci in češko vseučilišče v Pragi.

Praški dnevnik »Čas« piše dne 6. t. m. na uvodnem mestu sledeče: »Slovanska Praga bi morala imeti slovensko vseučilišče. Praga v resnici postaja važno središče slovenskih dijakov, posebno Jugoslovani imajo tukaj prav močne kolonije. Naši vzhodni bratje Poljaki in Rusi se le včasih izgube v Prago. Pa tudi številno teh po zadnjem revolucionarnem gibanju doma stalno narašča. Popolnoma naravno pa imajo največji interes za praške visoke šole Jugoslovani. Na celim slovenskem jugu ni medicinske fakultete. Tudi za tehniški študij je le v nezadostni meri skrbnjeno: vseučilišče v Beogradu ima tudi tehniški oddelke. Kar je torej medicinskega in tehničnega narašča jugoslovanskega, mora v tu-

jino. Praga bi morala gledati na to, da največ teh emigrantov pride studirati v Prago. V prvi vrsti govori za to razumna želja po kulturnem zblizovanju slovenskih narodov, govori za to pa tudi gospodarski stiki. Bila bi velika napaka, če bi se začela resna pogajanja za slovensko vseučilišče na Dunaju, ta predlog je namreč sprožil en del češkega časopisa na slovenskem shodu v Sofiji. Prijateljsko približevanje slovenskih dijakov v Pragi češkemu življenju ni malenkostna stvar. Trdimo lahko mirno — ne govori tukaj iz nas domišljavost — da je bivanje v Pragi za slovenske dijake koristno in plodonosno. Najboljši dokaz temu je delovanje mladih mož, ki so studirali v Pragi. Tudi v gospodarskem oziru je stvar velike važnosti. Dijak, ki je v Pragi spoznal češko obit, se bo tudi pozneje z naročili rajši obračal na češke, kot pa na tuje firme. Pri nas začenja profesorski zbor češkega vseučilišča oficijalno se zanimati za slovensko dijaštvo. Vendar se najbrže ne bo posrečilo spremeniti češko vseučilišče v Pragi v slovensko vseučilišče. Pač pa so mogoče slovenske stolice na češkem vseučilišču; dokler namreč ne dobe Slovenci svojega vseučilišča, tako dolgo bi dalo lahko naše vseučilišče slovenskim docentom varno zavetje, če le ne bo temu zopet nasprotovale naša ozkoprnost. Za časa emigracije zagrebških dijakov so bila ustanovljena posebna predavanja za te dijake.

Toliko piše o tej stvari praški »Čas«. Stvar sama na sebi je za Slovence velikanske važnosti, le da se pri nas zalibože premalo upošteva. Češke visoke šole v Pragi pohaja okoli 200 Slovencev. Pred leti že se je pričelo z agitacijo za vpisovanje na češke visoke šole v Pragi in ta agitacija je imela tudi — kot jasno kaže število 200 — lep uspeh. Vendar pa uspeha, kot ga je bilo pričakovati, da bi se namreč slovensko dijaštvo po svoji pretežni večini vpisalo na češke visoke šole, da bi bila na ta način Praga središče slovenskega dijaštva, nismo dosegli. Vprašati se moramo, kaj je temu vzrok. Največ naših ljudi se zaradi tega noče vpisati v Prago, ker se boje, da bodo morali izpite polagati v češkem jeziku. Dosedaj sicer so delali Slovenci izpite na češkem vseučilišču tudi v

nemškem jeziku; vendar pa ne smemo zamolčati, da se je pričelo med češkim dijaštvom v Pragi gibanje, da bi se ti nemški izpiti na češkem vseučilišču odpravili. Ker s tem gibanjem soglasja tudi precej profesorjev, postaja stvar resna. Prepričani smo, da je ta češka zahteva z njihovega stališča opravičena, toda če se uresniči, bodo najbrže slovenski dijaki iz Prage izostali. Med slovenskim dijaštvom je dvoje vrste ljudi: eni — in ti so v večini — so taki reveži, da prihajajo v vseučiliška mesta samo takrat, ko se pripravljajo za izpite; pomanjkanje kruha jih sili iskati si kruha po pisarnah in drugod. Drugi — in ti so v manjšini — so tako srečni, da lahko prebivajo celo leto v vseučiliškem mestu in se študiju posvetijo. Krivica bi bila za prve, če bi se jih hotelo siliti, da delajo izpite v češkem jeziku. Kajti človek, ki ni poslušal čeških predavanj, ki ni pridobil vsled pomanjkanja konverzacije dovolj znanja češkega jezika, tak človek bo pač le prav težko delal izpit v vseh predmetih v češkem jeziku. Drugi, ki so studirali in živeli cela leta v Pragi, ti že lažje delajo izpite v češkem jeziku, čeprav se imajo tudi ti boriti s težkočami. Ker z druge strani popolnoma pripoznavamo upravičeno češko zahtevo, da zginejo iz njihovega edinega češkega vseučilišča popolnoma nemški izpiti, nastaja torej sporno vprašanje. Kako ga rešiti? Najbolj ednostavno bi bilo po našem mnenju sledeče: Na češkem vseučilišču v Pragi naj se ustanove posebne komisije za izpite slovenskih dijakov. V postev pride tukaj seveda le pravniška fakulta, ker na tej ogromna večina Slovencev študira. Te komisije bi izpraševale slovenske dijake v nemškem jeziku. Da bi pa ne mogli mogoče Nemci ali kdo drug očiti, da se na češkem vseučilišču vrše izpiti v nemškem jeziku, naj bi se postavila zahteva, da mora vsak slovenski dijak, ki je bil vsaj dva tečaja vpisan v Pragi, delati izpit iz enega predmeta v češkem jeziku. S to zahtevo bi slovensko dijaštvo pač lahko soglašalo. Lani in že prejšnja leta se je govorilo in pisalo tudi o slovenskih predavanjih na češkem vseučilišču v Pragi. Ustanovile bi se naj za slovenske docente posebne stolice, kjer bi se naj predavalo slovenski. Slovenski docente so

sicer že v Pragi pa ti bodo Bog ve kdaj začeli predavati in to v češkem jeziku.

Ker torej na slovenske stolice sedaj niti misliti ne moremo, je najboljša, da se sestavimo vsaj omenjene izpraševalne komisije. Odkrito rečeno tudi nam je najljubše, če slovenski dijaki študirajo v Pragi. Kajti jasno se vidi, da oni, ki so studirali v Pragi, prinesejo iz slovenskega mesta, iz slovenskega vseučilišča v domovino popolnoma druge nazore in misli kot iz Gradača in Dunaja. V Pragi spoznajo naši dijaki slovensko kulturo, v Pragi se pa tudi odvajajo hlapčevski misli, ki je med slovenskim narodom tako razširjena: da vse kar je dobro in lepo mora priti od Nemca ali Italijana.

Če bo enkrat razmerje med češkim vseučiliščem in slovenskim dijaštvom primerno določeno, če se bodo vedeli sigurni pogoji, pod katerimi bodo naši dijaki delali v Pragi izpite, potem se mora uresničiti želja: da bodo vsi slovenski dijaki študirali v Pragi. Upamo, da vsaj tukaj ne bo zmagala, kot pravi »Čas«, narodna ozkoprnost, ampak silna in zdrava misel: kulturno zblizanje Slovanov.

Milko Hrašovec.

Dnevne vesti.

+ Splošne občinske volitve. »Slovenec«, ki ni samo glasilo klerikalcev, nego tudi barona Schwarza, kakor tiskarna v Kopitarjevi ulici ni več samo katoliška, nego tudi vladna tiskarna, naznajuja, da se bodo morali tekom leta (enega?) vsi občinski odbori na Kranjskem na novo voliti in sicer na podlagi novega obč. volilnega reda.

+ Ljubljanske občinske doklade. Leta in leta sem so klerikali vpili, da so ljubljanske obč. doklade strahovito visoke. Tako so klerikali vzhodovali, kakor da bi že korarji vsled občinskih dokladov same lakote umirali. Zdaj naenkrat pa so našli, da ima Ljubljana jako nizke doklade. Še več! Našli so tudi, da ima Ljubljana še nekaj denarja. In s tem opravičujejo svoj najnovejši atentat na žepce ljubljanskih davkoplačevalcev, namreč novi cestni zakon, po katerem naj mesta in zlasti Ljubljana plačajo vse ceste na kmetih. Do-

LISTEK.

Zakaj ne gre g. Štedilnik v nobeno gostilno več.

Povest iz polpreteklega časa.

Spisala M. G.

(Konec.)

Natakarico poprosi, naj mu zavije piško, kar mu jo je ostalo, v papir, da jo bo nesel svoji zeni domov. Kmalu mu je prinesla velik zavoj, kajti ostala mu je polovica vse prirešene piške. Še zadnje kaplje rebulje stisne in pokliče, plačat. Natakarica prihiti k mizi in vpraša:

»Plačat, prosim?«
»Prosim tu.«
»Piška s solato 56 v, 2 polovici rebulje 40 v. Kruha kaj?«
»Dva kruha.«
»Dva kruha 8 v. Skupaj 1 K 06 vinarjev.«

»Ne, 1 K 04 v sem naračunal jaz.«

»Dva vinarja sem vračunila za Ciril-metodov nabiralnik, ker so mi poslali plačilni listki.«

»Ali vsakemu zaračunate ta dva vinarja?«
»Vsakemu, če ne dá kdo prostovoljno kaj več.«

»Dobro, dobro! Tu imate 1 K 10 v, štirje vinarji so vaši.«

»Hvala lepa«. In odhitela je k drugi mizi. Štedilnik je vstal, v obraz nekoliko rdeč, se poslovil od gostov želeč jim lahko noč in odšel proti domu zelo zadovoljen in vesel, da bosta imela on in žena za razmeroma majhen denar dobro in obilno večerjo, pa še za kosilo za drugi dan bo nemara kaj ostalo, ker nista imela otrok.

Žena je bila tudi vesela, da je dobila večerjo, ker na ta račun ni kuhala doma nič večerje, da ji prinese mož polovico svoje večerje, kakor je bil obljubil. Ko se je navžila različnih nežnih kurjih telesnih delov in ji je mož povedal, da stane z 1 l vina in s solato vse skupaj le 1 K 10 v, sta sklenila Štedilnika, da bo hodil Štedilnik vsak večer tja v gostilno, da bo prinesel večerjo polovico večerje domov, ki bo zadostovala, da ne bo treba večerje nikoli kuhati doma, pa tudi kosila trikrat na teden ne, ker bo obema od dveh večerij toliko ostalo, da bosta imela za eno kosilo.

Štedilnik pa je bil zelo zadovoljen, ker se končno le rad pozabaval med znanci v gostilni pri kapljah rujnega vina. Drugi dan se je namenil kolegi Hinku naznaniti sklep, da bo večerjal odslej vsak večer pri treh muckah.

Drugo jutro je bila Štedilniku prva pot iz svoje pisalne sobe h kolegi Hinku. Prijazno mu je podal roko, zahvalil se mu, da ga je opozoril na to, kako se po ceni večerja in dobro ter mu obljubil, da pride nočoj

zopet večerjat in bo sploh zvečer stalen gost v gostilni pri treh muckah. Hinko je vzel smeje vs to hvalo na znanje in rekel nazadnje:

»Veseli me bo, če boš držal besedo in prihajal vsak večer v našo družbo.«

Zopet je stikalo v mestu vse, kar leze ino gre, glave, nekaj je v zraku sušelo, posamične osebe so švigale skrivnostno od hiše do hiše. Pri treh muckah so prirejali salon, kjer so se vsrile navadno čitalniške igre. Postavili so najdaljšo mizo v sredo salona, okoli in okoli salona ob stenah so bile tudi postavljene daljše in krajše mize, vse lepo belje pognjene in na vsaki mizi je bil lep šop svežih cvetov.

Zvečer ob sedmih je bil salon že nabito poln in pridno so ropotali noži in vilice po krožnikih, natakarice pa so kar švigale med mizami. Z grand-deco vstopi Štedilnik in osupne. Vse je bilo tako lepo razsvetljeno, vse tako praznično in svečanostno. Nekako plašno se vsede poleg Hinka in ga vpraša, kaj da to pomeni. Hinko mu pojasni, da je sobota večer in da je v tem mestu navada, da večerjajo ob sobotah vse družine v gostilni in ker pripeljejo oženjeni gospodje s seboj tudi svoje gospe, bi bila navada s oba premajhna, zato prirede za soboto vselej salon, osobito ker po navadi zapoje na odru tudi kvartet pevskega društva kako pesmico. Štedilnik se ozre po vseh mizah in zdaj šele zapazi, da je mnogo gospod navzo-

čih. Na tihem sklene, da se za danes ne bo dal motiti, da pa bo prihodnjo soboto pripeljal s seboj tudi svojo ženko.

Pride natakarica in našteje vse po vrsti, kaj da imajo za večerjo, toda še predno našteje do konca, jo Štedilnik prekine in naroči, naj mu prinese ocvrte piške in sicer tolikšno porcijo, kakor prejšnji dan in tudi solate ne sme biti manjše. Pijače je naročil zopet pol litra rebulje. Takoj je dobil Štedilnik vse naročeno, saj so ga poznali kot zelo točnega in je bila vsa njegova večerja — dve celi »pihani poški«, kakor so rekali stalni gostje namesto »pohani piški« s solato vred že točno ob sedmih v kuhinji na krožnikih pripravljena. Štedilniku so obstale oči na ocvrti piški, ki jo je balancirala gibka natakarica na velikem podolgovatem krožniku med mizami do Štedilnika, zato ni videl, kako so si gospe pomenljivo mežikale z očmi in tudi ni slišal, kako je rekla neka gospa na nasprotnem koncu salona, da bo plačeval danes, da bo ves črn, nič ni čul, da je vprašala njena sosedica, zakaj da bo tako plačeval in da ji je prva pojasnila, da so plačali prejšnji večer stalni gostje zanj okoli 6 K in da ima natakarica danes naročilo, naj mu računi nekoliko preko navadnih cen.

Štedilnik vsega tega ni nič slišal in videl ter tudi ni opazil, da je bil ravno on predmet splošne govorice v salonu, marveč je bil zaverovan edino v svojo ocvrto piško s solato.

Kakor prejšnji večer mu je tudi tokrat ostalo nekaj več kot polovica piške, ki jo je dal zaviti v papir, da jo ponese svoji mili ženki domov. Na čast sobotnemu večeru in ker so nastopili pevec na odru, ko je ravno posrebral zadnjo kaplico od druge polovice litra rebulje, je naročil še tretjo polovico.

Pevec odpojo, splošno šeebetanje nastane po dvorani, ki pa mahoma utihne, ko potrka Štedilnik s prstanom na kozarec in zakliče: »Placam!«

Natakarica prihiti z listkom v roki in začne se tisti za Štedilnika tako usodepolni račun.

»Kaj ste imeli g. Štedilnik?«
»Eno porcijo ocvrte piške.«
»Ena porcija ocvrte piške je 6 K.«

Štedilnik široko odpre usta, pa jih kar ne more več zapreti: od strahu ga je prijel krč v sklepu čeljusti. Čez nekaj časa nadaljuje:

»Enkrat solato.«
»Solata je 60 vinarjev.«

Štedilnik, misleč da je vse to alabašala, se glasno zasmee in nadaljuje:

»Dva kruha.«
»Dva kruha, — 8 vinarjev.«
»Tri po pol litra rebulje.«

»Poldrugi liter rebulje je 2 K 40 v, za listek 2 vinarja. Skupaj 9 K 10 vinarjev vsame.«

Štedilnik prazne plačilni list v roke, pogleda račun, pa pogleda natakarico in zopet račun in zopet na-

Telefonski in brzojavni poročila.

Iz delegacijskega zasedanja.

Seja avstrijskega delegacijskega vojnega odseka.

S. — Dunaj, 25. oktobra. Pod predsedstvom delegata Doberniga je nadaljeval danes dopoldne vojni odsek avstrijskih delegacij debato o mornariškem proračunu. Delegat dr. Petelenz je poudarjal v svojem govoru, da je Avstrija dolžna reorganizirati in spopolniti svojo mornarico, da si ohrani svojo vevlesilo na morju. Primerjal jo je z italijansko, ki da je 3krat močnejša od avstrijske. Nadalje so govorili še grof Latour, delegat Kozlevski, Udrzal, Masaryk in Klofač.

Rekonstrukcija ogrskega kabineta.

S. — Dunaj, 25. oktobra. Jutranja »Zeit« hoče vedeti, da se bo na Ogrskem prav kmalu izvršila rekonstrukcija Khuenovega kabineta. Bolezn ministrskega predsednika grofa Khuen - Hedervaryja, grozeča obstrukcija ogrskih opozicijskih strank, razpad vladne večine v številne stranke z jako nasprotujočimi si nazori, vse to tvori nujno potrebo vsaj delne rekonstrukcije sedanjega kabineta.

Vohunstvo — pred sodiščem.

M. — Dunaj, 25. oktobra. Danes se je pred tukajšnjim kazenskim sodiščem začela obravnava proti 49 let staremu, na Gorenjskem precej znanemu bivšemu nadporočniku Pavlu Bartmannu zaradi špijonaže, ki je bil svoj čas aretiran na Bledu in radi enakega delikta že predkaznovan. Obtožnica trdi, da je Pavel Bartmann, ko je bil l. 1905. izpuščen iz zaporov, se v nekem kopališčnem dogovoril z zastopniki neke zapadne vele-sile (Francije), da bo začel špijonažo v njenem interesu v Nemčiji. Faktično se je Pavel Bartmann udeležil potem v jeseni 1906 nemških cesarskih manevrov in bil tam aretiran, leta 1907 pa od državnega sodišča radi pomanjkanja dokazov oproščen in iz zaporov izpuščen. Takoj na to pa je svoje vohunstvo nadaljeval, stopil je z isto vele silo v zvezo ter je začel izročevati podatke, ki so se nanašali zlasti na vojaške zadeve naše armade. V novembru 1908 pa je izročil načrte o zradajah nekaterih novih avstrijskih trdnjav, ki so bili jako interesantni, neki južni vevlesili.

Česko - nemška pravna pogajanja.

M. — Praga, 25. oktobra. Vsi subkomiteji nacionalno - politične komisije v českem deželnem zboru imajo danes sejo. Danes se odloči glede vprašanja veto pri deželnem zboru in glede razdelitve deželnega zbora. Na vseh straneh se pričakuje izid z veliko napetostjo.

Volitve na Hrvaškem.

S. — Budimpešta, 25. oktobra. Hrvaški ban dr. Tomašić se je pripeljal danes semkaj ter poročal ministrskemu predsedniku grofu Khuen-Hedervaryju o vladnih pripravah za volitve v hrvaški sabor, ki se vrše 28. t. m. Vse kaže, da se bodo tudi takrat vršile volitve pod vplivom silnega vladnega pritiska. Povsod je vojaštvo pripravljeno. Vlada že sedaj trdi o srbsko - hrvaški koaliciji, da postopa že sedaj nasilno. Razmerje med banom in srbsko - hrvaško koalicijo se je radi tega zelo poostriilo.

Odstop skupnega vojnega ministra Schönaicha.

M. — Budimpešta, 25. oktobra. Organ Kosuthove stranke »Budimpešta« poroča, da bo skupni vojni minister odstopil po končanem delegacijskem zasedanju, najbrž v decembru ali januarju. Odstopil bo radi tega, ker je izdelal kompromisni načrt, po katerem naj bi se difference med ogrsko in avstrijsko vlado glede vojaških vprašanj aplanirale, a je bil ta njegov načrt odklonjen. Po tem Schönaichovem načrtu naj l. ostane takozvani program deveterih nedotaknjen, 2. vprašanje zastav in emblemov naj se izroči posebni komisiji, katere člani naj bi se sestavili iz odposlancev avstrijskega in ogrskega parlamenta in 3. pogajanje glede vojaškega kazenskega procesa in uporabe madjarskega jezika, ki je v tem zakonu zagotovljena, naj se takoj prične. Za ta kompromisni načrt je vojni minister Schönaich pridobil tudi prestolonaslednika Fran Ferdinanda, uprj pa se mu je avstrijski ministrski predsednik baron Bienerth. To pa je povod, da odstopi Schönaich.

Kriza v grškem ministstvu odstranjenja.

M. — Atene, 25. oktobra. Zbornica je včeraj sprejela z 208 glasovi zaupnico ministrskemu predsedniku Venezelosu. Venezelos torej ostane predsednik kabineta. Zatrjuje se, da misli sedanjo narodno skupščino razpustiti in razpisati nove volitve.

Nemški cesar v Belgiji.

O. — Potsdam, 25. oktobra. Nemški cesar Viljem, cesarica Viktorija

Avgusta in princesinja Viktorija Luiza so se odpeljali včeraj v Bruselj.

S. — Bruselj, 25. oktobra. Celo mesto ima značaj, kakor da bi bilo nad njim proglašeno obsešno stanje. Vojaštvo iz cele dežele je konsignirano. Policija je zastražila vse ulice. Oblasti se zlasti boje nocojnega prostnega zborovanja socialnih demokratov, ki je naperjeno proti nemškemu cesarju. Bojasen gre tako daleč, da nemški cesar ne bo obiskal oficijalno svetovne razstave ter si jo bo le incognito ogledal. Župan mesta Bruselj je po naročilu vlade izdal oklic, naj meščanstvo pri tej priliki razobesi zastave. Ta poziv pa je stiliziran v jako hladnih besedah.

Neurje in nevihte v južni Italiji.

M. — Rim, 25. oktobra. Vedno nove vesti prihajajo o velikanskih poškodbah, ki so jih napravili nevihta in nalive v južni Italiji. Ministrski svet je imel posvetovanje, v katerem je sklenil podvzeti najnujnejše korake, da se prebivalstvo mesta Salerno in otoka Ischia vsaj z najpotrebnejšim preskrbi. Cel oddelek mornarice gre tja. Nekatera mesta so silno trpela. Mesta Cereja, Cattara, Amalfi in Contamaria so težko poškodovana. Mesto Salerno je še danes v temo zavito, vihar divja naprej, škoda velikanska. Brzojavne zveze so pretrgane, voda stoji več metrov visoko, v mestu Cattara je, kakor se poroča, 200 mrtvih. Med Salerno in mestom Ebolhia je železniški tir razdrt.

Tajna organizacija francoskih teroristov.

M. — Pariz, 25. oktobra. Policija je prišla na sled tajni organizaciji, katero so izvršili francoski teroristi in ki je imela namen umoriti vse zastopnike republike zaradi postopanja in dogodkov pri zadnjem železničarskem štrajku. Ministri in druge visoke vladne osebe so radi tega pod strogim policijskim varstvom.

Velikanski topovi.

M. — Pariz, 25. oktobra. Na Francoskem delajo v zadnjem času strelne poskuse z novimi velikanskimi topovi, ki imajo kaliber 305 mm, so dolgi 12 m in mečejo 100 kg težke kroglice 30 km daleč.

Kupujte jutranjo izdajo „Slovenskega Naroda“.

Gospodarstvo.

Tajski promet v Avstriji.
(Konec.)

Deželi so bili šele s tem tujskim prometom omogočeni oni znatni izdatki, katere se je v zadnjih letih uporabilo, da se je povzdignilo deželno kulturo, cestne zgradbe in pouk. Tako je.

Živahnější tujski promet pa do naša vedno nove dohodke državi, ter bo isti tudi pripomogel, doseči marsikaj, česar ona do sedaj pri vsej svoji štedljivosti in vsem dalekosežnem stiskanju izvesti ni mogla. S tem, da se koncentriira sredstva, ki so na razpolago, le na nekaj posameznih ciljev, se ne pride še vedno do ekonomičnih uspehov. Marsikatera važna panoga narodnega gospodarstva se ovira v razviku, ker se ji po koncentraciji odvzamejo viri. Taka taktika zamore sčasoma celo najbolj procvitajoče pridobitne panoge države ugonobiti in ovira obenem narode v njih kulturnem razviku.

Ce pa se odpre razne nove pridobitne vire, ter iste podpira in pospešuje, se s tem ne pomnožujejo le dohodki naroda in države, temveč omogočen in zagotovljen je potem tudi kulturni razvoj dežele. Izdatki, stroški, ki jih torej zahteva tujski promet, so brez dvoma produktivni.

To je spoznala že tudi naša država, ter se energično zavzela za to velekoristno, novo pridobitno panogo narodnega gospodarstva. Ko se je ustanovilo ministstvo za javna dela, se je izrečno poudarilo, da spada pospeševanje tujkega prometa v delokrog državne uprave. Predtem so bila taka podjetja izključno le v privatnih rokah posameznih družb. Kot prvo tako podjetje naj navedemo tirolsko deželno zvezo. Po vzoru njene izborne organizacije in delovanja so se jele ustanavljati tudi druge slične korporacije. Vse te organizacije so dobivale izdatne podpore od uprave državnih železnic, posebno one, katerih delokrog se je raztezal ob prugah državnih železnic. Pa tudi privatne prometne družbe kot n. pr. Južna železnica in avstrijski Lloyd sta v tem oziru mnogo storila.

Posebnuemu oddelku ministstva za javna dela so poverjeni sledeči posli: odredbe za privablitev tujcev, podpiranje privatnih organizacij za povzdigo tujkega prometa, pospeševanje hotelske obrti, prebivališč, prometnih občil (predvsem s avtomobili) prireditve novih krajev za potovanje, varstvo karakterističnih

krajevskih mest in pokrajinskih lepote, pospeševanje industrije potovalnih potrebščin.

Kar se tiče železnice samih, pridržalo si je odredbe za pospeševanje tujkega prometa po teh železniško ministstvu.

Kredit, ki se je v svrhu pospeševanja tujkega prometa dovolil ministstvu za javna dela je znašal leta 1908 500.000 K v letih 1909 in 1910 pa 650.000 K.

Po direktivah, ki so se določile v parlamentarnih posvetovanjih, imel bi se ta kredit uporabljati predvsem za pospeševanje tujkega prometa iz inozemstva. O odredbah, ki jih namerava izvesti ministstvo za javna dela, čigar naloga je, pospeševati tujski promet, se je izdal poseben program, ki je bil tako od interesentov, kot od poslanske zbornice obojen. Po vzoru oddelka za pospeševanje tujkega prometa v našem ministstvu za javna dela se je ustanovil tudi v francoskem ministstvu »Ministère des travaux publics« slični oddelek. »Office national du tourisme«.

Dne 31. avgusta je bil imenovan M. Mahieu, ingénieur en chef de ponts et chaussées v Parizu, ravnatelj imenovanega urada. M. Mahieu je poslal svoj čas francoska vlada na Dunaj proučevati ondotno upravo omenjenega oddelka.

Smemo se tedaj nadejati, da se bo tujski promet v Avstriji po prizadevanju lokalnih prometnih društev, če jih bo podpirala in vodila centralna zveza, kateri je poverjena ta naloga, razširjal in razvijal v korist in blagor vseh narodov v državi.

V naši domovini so dani za to vsi pogoji. Ne le samo alpske, temveč vse druge dežele nudijo toliko lepote v pokrajinah — toliko lepote in zanimivosti v ljudstvu in v kulturi; zgodovina je mikavna, imamo vse polno zdravih vrelcev itd., itd., tako da zamoremo uspešno tekmovali na polju svetovne konkurence prometa!

* * *

Stanje ozimine. Vsled ugodne jeseni se je letošnja posetev lepo razvila in razrastla, da bo lahko kljubovala normalnim zimskim pojavom. Ozimina kaže posebno lepo na Gorenjskem in pa v krškem okraju tako, da je pričakovati dobre žitne letine.

— Letošnja trgateg se je sploh na Goriškem slabo obnesla. Najslabše je v te oziru na Kanalskem, kjer je pobrala peronospora skoraj vse. Po Krasu je vzela vinski pridelek deloma toča, deloma peronospora. Računa se, da se je pridelalo tu petino navadne letine. Po Vipavskem je škodila največ peronospora. Tu se računa majhno polovico navadne letine. Še slabše nego na Vipavskem je v Brdih, kjer se je pridelalo komaj dobro tretjino. V Furlaniji se računa komaj majhno tretjino. Seveda so povsod vinogradniki, ki imajo tudi navadno letino, ker so o pravem času škropili proti peronospori; so pa tudi taki, ki so pridelali lani nad 80 hl, a letos komaj 80 l. Vsled slabe letine, ki pa ni samo pri nas, ampak skoraj po celem svetu, je cena vinu poskočila. Novo vino se prodaja po Vipavskem od 36 do 46 K.

— Novi telefonski red. Trgovinski minister dr. Weisskirchner je sistriral razpošiljanje novega telefonskega reda na abonente, ki se je nekaj časa že vršilo. Ta odredba je bila meseca julija razglašena v državnem zakoniku in je naletela na velik odpor med interesenti. Vsled tega je smatralo trgovinsko ministstvo za umestno to naredbo, ki naj bi stopila dne 1. januarja 1911. v veljavo, predložiti industrijskemu svetu, da se o nji posvetuje. Ta jo vzame najbrže v najkrajšem času v pretres in jo bo v različnih točkah izpremenil.

— Posebni vozovi za transport rib. Z Dunaja poročajo: Da se pospešuje transport živih rib, je železniško ministvo za okoliš državnih železnic dopustilo posebne vozove. Ti vozovi so tako konstruirani, da se nahajajo v vozu posoda za ribe. Potrebno cirkulacijo vode, ki se nahaja v teh posodah, povzroča bencinov motor.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Rasto Pastooslemšek.

Mnenje gospoda dr. A. Drumeffa Plevna.
Gospod J. Serravallo, Trst.

Čast mi je, da sem preizkušal Vaše Serravallovo kina-vino z železom na lastni hčeri, rekonvalescentni po želodčni bolezni, brez teka in moči. Z uporabo dveh buteljk Vašega preparata je bolnica mnogo okrevala, pridobila je v kratkem vse moči in je popolnoma ozdravela. Zato je za me Serravallovo kina-vino z železom najboljše obnavljajoče krepilo.

Plevna, 13. novembra 1909.

Dr. A. Drumeff.

Lahko, lahko no-ho-hoč...

Saj lahko vidite, ravnatelj da ne gre. Hripav sem pa ne pojem. Tako? No, sedaj šele poznam, kako ste ne-pametni! Umetnika, ki nima takoj pri roki škatljice Fayevih pristnih sodenskih mineralnih pastil, kadar se boji kakšne indispozicije, bi morali kaznovati za celo mesecno gažo. Brž naj Vam gre kdo po sodenice. Sedaj je dve, ob osmih boste pa peli in biti bi moral sam vrag, ako Vam sodenice glasovnic ne ozdravijo. Sodnice stanejo škatljica K 125, ponaredbe pa zavrcajate.

Generalno zastopstvo za Avstro-Ogrsko: W. Th. Guntzert, c. in kr. dvorni založnik, Dunaj, IV/1, Grosse Neugasse 17.

2½ kg

samo tehta

Standard Folding

pisalni stroj iz aluminija. Ima vse moderne vrline, solidna konstrukcija.

Cena nizka. Zahtevajte cenike in razkazovanje stroja od 3205

zastopstva „Standard Folding“

Ljubljana, Turjaški trg 4, II.

I K O
Najboljša ura
sedanjosti:

zlatu, srebrna, tula, nikljasta
in jeklena se dobi samo pri

H. SUTTNER

Ljubljana, Mestni trg.

Lastna tovarna
ur v Švic.

Tovarniška varstvena znamka
I K O

Umrli so v Ljubljani:

Dne 22. oktobra: Anton Štrukelj, kleparski pomočnik, 58 let, na Poljanski cesti.

Dne 22. oktobra: dr. Julij Friedrich, asistent v deželni bolnici, 33 let, Zaloška cesta 2. — Antonija Pogačnik, hči raznašalca knjig, 8 mesecev, Streliška ulica 15.

V deželni bolnici:

Dne 20. oktobra: Ivan Prezelj, železniški delavec, 49 let.

Dne 21. oktobra: Jernej Kramar, obč. ubožec, 65 let.

Dne 22. oktobra: Terezija Skok, kočarjeva hči, 4 dni.

Dne 23. oktobra: Peter Kristan, obč. ubožec, 56 let. — Helena Vrhovec, gostija, 76 let.

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 306.2. Srednji zračni tlak 739.9 mm

oktober	čas opazovanja	stanje barometra v mm	temperatura v C	vetri	Nebo
24.	2. pop. 9. zv.	735.9 737.2	9.3 8.0	sl. vzsvz. sr. szahod	oblačno
25.	7. zv.	738.4	7.5	sl. jzhod	"

Srednja večerjska temperatura 8.2°, norm. 8.9°. Padavina v 24 urah 1.2 mm

Mesto posebnega obvestila.

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naša presrčno ljubljena, nepozabna hčerka, oziroma sestra, gospodična

Marija Pečenik

danes, dne 25. oktobra po dolgem bolehanju v starosti 19 let preminula. Pogreb nepozabne rajke se vrši v četrtek, 27. oktobra ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti na Ambroževem trgu št. 3 na pokopališče k Sv. Križu. Prosimo tihga sožalja!

V Ljubljani, 25. oktobra 1910.

3564

Žalječi ostali.

Stanovanje

obstoječe iz 4 sob in kuhinje z vsemi pritlikalnimi se odda s 1. novembrom eventualno s 1. februarjem. Vpraša se v Spodnji Šiški, št. 107, I. nadstropje. 3537

Na Raki na Dolenjskem, na najlepšem, za trgovino najbolj pripravljenem kraju, se prodaja ali pa da v najem 3534

prodajalna z opravo.

Cena po dogovoru. Več pove J. Novák, pošta Raka št. 12 pri Krakom na Dolenjskem.

Urarski pomočnik

3560 se takoj sprejme pri Francu Blažonu, urarju v Novem mestu.

Učenka

za šivanje oblek se sprejme takoj. Mihaliček-Rihar, Turjaški trg 1. 3559

Zlata verižica

z dvema srcema in križcem se je izgubila v Komenskega ulici.

Pošteri najditelj naj jo izvoli izročiti upravnistvu »Slov. Naroda« proti nagradi. 3562

3555 Izurjenega

krojaškega pomočnika

za velika dela sprejme takoj v trajno delo

P. CASSERMANN

Šelenburgova ul. 1, nasproti Kazine.

Enonadstropna 3434

HIŠA

bolj majhna, podobna vili, se prodaja iz proste roke v Rožni dolini 217 pri Ljubljani, ležeča nasproti peka.

Pes prepeličar

(fermač) lep in dobro dresiran za lov, kratkodlak se takoj ceno prodaja.

Naslov pove upravnistvo »Slov. Naroda«. 3558

Občinski redar

se sprejme pri občini Zagorje ob Savi. Začetna plača 800 K, službena obleka in prosto stanovanje. Prednost imajo bivši orožniki in oni, ki so že bili v taki službi. Prošnje naj se vpošljejo do 15. listopada 1910.

Županstvo Zagorje ob Savi.

Franc Weinberger, župan.

Št. 3304. 3254

Ustanove za mestne uboge.

Pri mestnem magistratu je podeliti

cesar Franc Jožefove jubilejske ustanove

in sicer 2 po 50 K, 10 pa po 40 K. Te ustanove namenjene so onim mestnim ubogim, ki ne dobivajo redne podpore iz ubožnega zaklada.

Prošnje za podelitev teh ustanov, katere je izplačevati dne 2. decembra, vlagati je tuuradno do 20. novembra letos.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 20. oktobra 1910.

Za oskrbovanje občinskih opravil mesta Ljubljane začasno postavljeni c. kr. deželne vlade svetniki:

Laschan I. r.

Sukna

in modne blago za oblike priporočila Karel Kocian tvornica sukna v Humpolcu (Čehoslovaška).